

Konkret forløb: Samfundsfag B

Illustration: Niels Poulsen

Formål: At få viden om betydningen af geografiske grænser, herunder særligt nationalstatsgrænser og dennes funktioner. Opgaverne sætter politiske beslutningsprocesser og holdninger i relation til en konkret sag.

Forudsætninger: Det er en hjælp at have læst de tekster og faktaark, som er knyttet til modulet. Det vil være en fordel at kende til begreber om grænser, identitetsdannelse og socialisering samt grundviden om politiske partier i Danmark og den politiske beslutningsproces.

Kernestof: Identitetsdannelse og socialisering. Politiske ideologier, meningsdannelse, skillelinjer og partiadfærd. Medier, magtbegreber og demokratiopfattelser. Politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU.

Opgave 1

Grænser

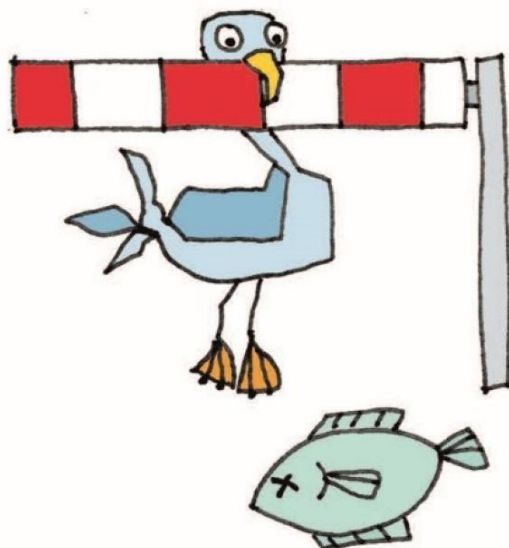

Illustration: Prik

1. Forklar hvad en geografisk grænse er. Kom også ind på andre geografiske grænser end dem mellem nationalstater. Tag fx udgangspunkt i dit lokalområde.
2. Lav en liste over de mange forskellige funktioner en geografisk grænse kan have.
3. Lav en liste over de forskellige typer af grænser, vi har i Danmark. Hvordan adskiller de sig fra hinanden, og hvad betyder det for deres funktion?
4. Undersøg hvilke funktioner grænsekontrol har. Kom også ind på, hvorvidt der kan være kontrol ved andre grænser end de nationale.
5. Lav en SWOT-analyse af grænsekontrol ved nationalstatsgrænser ([SWOT-skema](#))

Materiale:

[Faktatekst om grænsekontrol](#)

[Faktatekst om vildsvinehegnet](#)

[Faktatekst om geografiske grænser](#)

[Faktatekst om Schengen](#)

[Den dansk-tysk grænse i et historisk perspektiv](#)

Opgave 2

Samtalekort

1. I skal i grupper på 4-6 personer have en dialog om grænser og grænsekontrol med udgangspunkt i samtalekortene. Alle kort består af en tegning, et citat og et spørgsmål.

I skal svare ud fra jeres personlige holdninger. Men også inddrage den viden I har med fra undervisningen.

Materiale:

[Samtalekort om grænser](#)

Opgave 3

National identitet

Padborg grænse - som linje

Foto: News Oresund. Licens: CC BY 2.0 via Wikimedia Commons

1. Undersøg hvilken rolle grænsen til Tyskland har spillet i forhold til forståelsen af det at være dansk? Brug evt. teksten "Den dansk-tyske grænse" fra opgave 1.

2. Forklar hvilken betydning grænser har for vores opfattelse af andre. Se fx denne TED-talk: [Alexandra Auer: The intangible effects of walls](#).
3. Diskuter hvad grænsekontrollen gør ved vores forhold til og naboskabet med Tyskland. Kom bl.a. ind på, hvilken betydning en tæt relation til Tyskland har for Danmark økonomisk og kulturelt.

Materiale:

TED-talk: [Alexandra Auer: The intangible effects of walls](#). Februar 2019.

Gunvor Vestergaard: "[Grænsen som linje, grænsen som rum](#)". En kort gennemgang.

Jyllands-Posten: [Nye vinde blæser mellem Danmark og Tyskland: Et kulturelt venskabsår i 2020](#) (debatindlæg). 23. december 2019.

Der Nordschleswiger: [Dansk grænselukning truer naboskabet](#) (læserbrev). 14. maj 2020.

Grænseforeningen, nyheder: [Arbejdsgruppe skal bedre samarbejdet på tværs af grænsen](#), 3. maj 2023.

Dansk-Tysk Handelskammer: [Dansk-tyske erhvervsrelationer](#).

Udenrigsministeriet, nyheder: [Dansk-tysk arbejdsgruppe til at styrke samarbejdet i grænselandet](#), 26. april 2023.

Opgave 4

Politiske holdninger

Foto: Naturstyrelsen

1. Undersøg de politiske partiers holdning til grænsekontrol. Er deres holdninger i overensstemmelse med deres ideologiske ståsted? Er der overensstemmelse i partiernes holdninger nationalt og lokalt?
2. Lav et skema over de forskellige argumenter for og imod fysisk grænsekontrol.
 - Hvilke argumenter vægter højest for dig?
 - Hvem tager argumenterne primært hensyn til?
 - Hvad finder du vigtigst, det lokale eller det nationale perspektiv?
3. Diskuter i hvilket omfang grænsekontrollen har en reel effekt, eller i højere grad er udtryk for symbolpolitik.

Materiale:

Berlingske: "[Regeringens sønderjyske bagland er kritisk over for grænsekontrollen](#)", 5. august 2022.

Flensborg Avis: "[V-kandidater går mod Venstres linje om grænsekontrol](#)", 29. august 2022.

Flensborg Avis: "[Sådan tænker lokale politikere om grænsekontrol](#)", 25. oktober 2022.

TV SYD: "[Politiforbundet kritiserer grænsekontrollen: - Det er symbolpolitik](#)", 7. november 2022.

Flensborg Avis: "[Debat: Den nye grænsekontrol er en omlægning – ikke en lempelse](#)" 19. april 2023.

Avisen Danmark: "[Debat: Grænsekontrollen til Tyskland står tilbage som en symbolpolitisk ruin](#)", 29. april 2023.

TV SYD: "[Grænselivet lever - men én ting havde både danskere og tyskere gerne været foruden](#)", 2. december 2023.

Vildsvinehegnet ved Gendarmstien vest for Rønsdam.

Foto: Hjart, 2020. Licens: CC BY-SA 4.0 DEED via Wikimedia Commons

Undervisningsvejledning

Formål: At få viden om betydningen af geografiske grænser med særligt fokus på nationalstatsgrænser samt få indsigt i de forskellige måder, hvorpå en nationalstatsgrænse kan fungere på. Forløbet giver baggrundsviden til at indgå i en dialog om grænseproblematikker, herunder hvilken betydning den har både fysisk og mentalt. Opgaverne giver derudover anledning til at sætte politiske beslutningsprocesser og politiske holdninger i relation til en konkret sag, herunder nationale politiske beslutningers betydning for det lokale og regionale.

Forudsætninger: Det er en hjælp at have læst de tekster og faktaark, som er knyttet til modulet. Du skal kende til begreberne ”grænse som linje” og ”grænse som rum”. Det vil også være en fordel at kende til begreber om identitetsdannelse og socialisering. Det vil desuden være en fordel at have en grundviden om politiske partier i Danmark og den politiske beslutningsproces samt at kende til begrebet symbolpolitik.

Faglige mål:

- anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Danmark og andre lande og diskutere foreliggende og egne løsninger herpå.
- anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet samt enkle teorier til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemstillinger.
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag.
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder.
- formulere faglige problemstillinger
- formidle faglige sammenhænge på en struktureret og nuanceret måde på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets terminologi.
- på et fagligt grundlag argumenterer sammenhængende og nuanceret for egne synspunkter og indgå i en faglig dialog.

Kernestof: Identitetsdannelse og socialisering. Politisk meningsdannelse og medier. Politiske ideologier, skillelinjer og partiadfærd. Magtbegreber og demokratiopfattelser samt rettigheder og pligter i et demokratisk samfund. Politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU.

Undervisningen: I undervisningen handler det om at arbejde med begrebet geografiske grænser. Det handler om at blive opmærksom på de grænser, man møder i sin hverdag, og hvad de betyder for en. Samtidig handler det om at få en bedre forståelse for, hvorfor vi har fysiske grænser, hvad de kan bruges til, og hvordan de kan forandre sig.

I undervisningen handler det også om at arbejde med de forskellige udtryk en

nationalstatsgrænse kan have. Ud fra den viden, er der to perspektiver at arbejde videre med; det grænseoverskridende samarbejde og grænsers betydning for national identitet. For begge perspektiver handler det om at blive klogere på, hvordan grænsen påvirker os både økonomisk, politisk og mentalt. Derudover vil der være et fokus på de politiske partiers ideologier og holdninger i relation til et bestemt politikområde.

Uddybende materiale og forslag til grundbøger: De faglige mål opfyldes ved, at kernestoffets begreber og sammenhænge anvendes i en undersøgelse af det supplerende stof. Til de enkelte opgaver er der derfor henvisninger til det relevante materiale.

For yderligere fordybning i begrebet grænser og det historiske omkring Danmarks grænser, kan der med fordel hentes brugbart materiale til forløbet fra ietgraenseland.dk samt fra nedenstående:

Gunvor Vestergaard: "KulturNU", Systime 2. udgave 2021.

Steen Bo Frandsen og Dorte Jagetic Andersen: "Europas Grænser", Aarhus Universitetsforlag 2018.

Steen Bo Frandsen: "Danmarks grænser"

https://portal.findresearcher.sdu.dk/files/178565562/2_2020_3.pdf

Marlene Paulin Kristensen: "Den midlertidige grænsekontrol har nu været i seks år. Måske skal vi vænne os til den", Information, 8. januar 2022.

Marlene Paulin Kristensen: At genkende grænsen, Kulturstudier, 2020.

Flensborg Avis har fulgt debatten om grænsekontrol og vildsvinehegn tæt. Her er mange relevante artikler at finde.

Mere uddybende om grænselandet og mindretallene findes her:

- "Grænseland – krig og kulturmøder" (2009).
- Hæftet "Sameksistens i grænselandet / Gemeinsames Leben im Grenzgebiet" (2019) (tredje link under downloads).

Der kan med fordel tilføjes opgaver fra ietgraenseland.dk, hvis forløbet skal gøres længere.